ДОДАТОК до „БУКОВИНИ“.

РУСКА РАДА

НАРОДНА ГАЗЕТА

Виходить що тижня в пятницю | Адрес Редакциї: „РУСКА РАДА“ в Чернівцях ул. Петровича ч. 2. | Коштує річно 4 корони.

Ч. 14. Чернівці, дня 5. (18.) цьвітня 1902. Рік V.

Вісти з Відня.

Відень, 16. цьвітня 1902.

Може хоть тепер вповісте щось радістного з Відня.

Та коби то! Але відки взяти, як там нема єго, де повинно бути, як в раді державній нічого радістного не побачити. Противно, все чим раз сумнійше виглядає в тій раді державній. А той нелад, то недобро стелить ся з відтам по цілім цісарстві як густа тінь тяжкої хмари по земли.

Ми писали вам, як невесело розійшли ся депутати з ради державної на латиньскі сьвята великодні. Думали-м, що може розярених німецких послів вразумить Христове воскресеніє, що може сьвячене втихомирить і усмирить їх тверду лукаву душу, та ба! Вони увійшли до парляменту ще грішнійші, як перед тим були.

Прийшло до ради над тим, аби в буджеті вставити гроші на нову промислову школу ческу в місті Будовиці у Чехах. Німецкі посли спротивили ся запровадженю тої ческої школи. Кажуть: ми не потребуєм в нашім німецкім місті ческої школи!

Тепер послухайте, яке то німецке місто. Там є 43.000 душ, а з тих є 25.000 Чехів, а лиш 17.000 Німців, і то вони називають німецким містом!

Зачали другі посли годити німецких послів, промовляти їм до сумлїня. Ні, кажуть Німці, най така школа буде в якімсь ческім місті будовицкого торговельного округа. Добре, сказали ческі посли, най буде так. І вже-м думали, що згода. Та ба, Німці подумали, подумали, тай кажуть: ні, не так, ми не пристаємо на таке, ми хочем, аби була тота ческа школа у відповіднім ческім місті будовицкого торговельного округа. Добре, сказали Чехи, най буде й так!

Ну і вже тїшили ся всї, що згода. Але де там! Кажуть знов Німці: ні, ми не пристаєм на таке.

Ну, а чого-ж хочете?

Ми хочемо, аби так само втворено і одну німецку промислову школу в окрузї німецкого міста Еґер.

Добре, кажуть Чехи, най буде так. Ставляйте на засїданю такий внесок, а ми пристаємо і будем за ним голосувати.

Але Німці не хотїли і той свій власний внесок самі ставляти. Тож поставив єго словіньский посол Плой, а то: аби втворити одну ческу промислову школу в Будовицкім, а одну німецку в Еґерскім окрузї.

Ого! Встали Німці-Шенерериянці, тай кажуть: ні, ми на таке не пристаємо. Ми хочем, аби подїлити той внесок на два внески, бо ми хочем голосувати лиш за німецков школов, а за ческов ні.

На таке не згодив ся президент парляменту і хотїв, аби над внесенем Плоя голосували посли.

Але, крий Боже! Шенерериянці завели пекольний крик. Хоть їх лиш 16 на 425 послів, то вони звели таку бучу, що слова не чути було в цїлій сали. Декотрі

з них повитягали зелїзні штаби із крісел, та били як скажені в столики, другі побігли до президента, вирвали єму з рук дзвінок, та били ним в стіл перед президентом, аж підрала ся скатерть, та заломила ся дошка в столї, другі знов рвали папери президентові на столї. Коротко, сказили ся, стали чортами, не людьми. Президент мусїв перервати раду. Та вже не прийшло тої днини до голосованя над тов справов.

Зачали другі вразумляти тих скажених. А то не легка справа, бо той гурток нїмецких послів, що під командов Шенерера і Вольфа, то такі посли, що вони нашого цїсаря не хотять узнавати, а хотять нїмецкого цїсаря Вільгельма з Берлину.

Та якось таки вдобрухали їх хоть на тілько, що на другий день забрали ся вони з своїм Шенерером, лиш остав ся Вольф з своїми чотирма приклонниками. Та ті хоть галасували підчас голосованя над тов справов, то вже не вдїяли нїчого. Внесок посла Плоя приняла палата послів.

Вповідаєм вам отсю подїю в радї державній, абисте знали, як там тяжко щось доброго врадити, як там оден за образи, а другий за гарбузи, оден до лїса а другий до біса.

Тепер скінчено вже раду над школами і приступлено до ради над справами мінїстерства скарбу. Але супокою нема. Тут вставило мінїстерство для впорядкованя важних будов у Празї 16 мілїонів в прелїмінар. Нїмцї противлять ся знов тому, бо то для ческого міста.

І може знов на сїй точцї розбити ся цїла рада державна.

Вповідають, що Нїмцї готові розбити цїлий парлямент, якби рада державна ухвалила тих 16 мілїонів. А як аби Нїмцї перемогли, і рада державна відмовила тої запомоги для Праги, то тогди готові знов Чехи розбити раду державну.

Оттак висить той наш парлямент на слабенькій нитцї.

Завтра, позавтра має ся рішити над тими 16 мілїонами. Розумієть ся, що умірковані посли старають ся погодити одних і других; чи вдасть ся, будем видїти. Перебув парлямент не одну бурю, може перебуде і сей зближаючий ся вихор.

Може вистудить ся налятий кипячий борщ, що зможуть го посли висорбати. Бо каже приповідка, що не хлепче ся такий кипяток, як го наливають в миску.

А ми вам на другий тиждень дамо о тім знати. *Полониньский.*

Які громадскі додатки мають платити желїзничі підприємства?

З днем 1-го сїчня 1898-го року увійшов в житє новий закон о безпосередних особистих податках, то є: о податках заробкових, рентових, особисто-доходових і від платнї за висші службові побори. Від тих податків — з виїмкою тілько одного податку особисто-доходового — належать ся громадам додатки так само, як від податку ґрунтового і домового.

Желїзничі підприємства, що мають мілїонові доходи, платили до 1898-го року заробковий і доходовий податок тільки в Відни або в головних містах краєвих і лиш ті міста, а більше нїхто, побирали від желїзниць також і громадскі додатки. Иньші громади, через котрі іде шлях желїзницї, не побирали жадних додатків.

Від 1-го сїчня 1898 р. полїпшив ся сей стан на користь тих громад, що доти не побирали жадних додатків. — Бо новий закон зважає і на иньші громади. Від того дня, як той новий закон увійшов в силу, приписує ся желїзничим підприємствам з податку заробкового.

1. 10 проц. в тій громадї, де пробуває підприємець, а при державних желїзницях в тій громадї, де є дирекция желїзнича; як осїдок підприємця або дирекциї є в краю, через котрий йде желїзниця, то приписує ся ще дальших 15 проц. в сїм краю, а іменно в тій громадї, де є осїдок підприємства або дирекциї; —

2. решту, т. зн. 90 проц. чи-там 75 проц. роздїлює ся на всї краї, через

котрі поведено желїзницю, і то після довжини шляхів.

3. З тої-ж податкової суми, що припадає із наведених 75 проц., чи-там 90 проц., на якийсь край, приписує ся три четвертинї в тій громадї, де находить ся в тім краю управа руху, або коли нема такої управи, то в столицї краю. Решту т. зн. одну четвертину має ся приписувати у всїх прочих громадах, через котрі йде шлях желїзницї, при чім роздїлює ся сю четвертину межи громади в стосунку до суми безпосередних податків, приписаних в тих громадах.

Від всїх тих податків, що становлять наведену четвертину, має ся платити громадам додатки на потреби громадскі так само, як і від податку ґрунтового.

На Буковинї, почавши від 1-го сїчня 1899 року, побирати мають ті додатки громадскі, як самі знаєте, уряди податкові, а ще через цїлий 1898-ий рік мали їх начальники громадскі самі побирати.

З сего видно, що підприємства желїзничі, — котрих є на Буковинї вже немало, — мають від 1-го сїчня 1898-го року платити тим громадам, через котрі іде шлях желїзницї, додатки громадскі.

Ті додатки представляють нераз більшу суму.

За рік 1898-ий мали уряди податкові повідомити начальників громад, через котрі йде желїзниця, який податок приписано желїзницям в громадї, а після тої суми мали начальники громадскі приписувати і стягати додатки громадскі від желїзничих підприємств.

Від 1899-го року почавши стягають уряди податкові ті додатки і мають на жадане громад, подати їм до відомости, кілько виносять ті додатки від желїзниць.

Треба отже, щоби громади не дарували желїзницям тих додатків і переконали ся в урядах податкових, чи і кілько додатків побирає ся для громад від желїзничих підприємств. — Єсли би при тім робив хтось громадам якісь перепони, то нехай ті громади удадуть ся до „Рускої Ради“, а найдуть в „Рускій Радї“ щиру в тій справі пораду.

Нїмецкий суд.

Стою я коло трамваєвої стациї а пару кроків від мене стоїть також кількоро людий, межи ними одна жінка плаче, аж за голову ся бере. Другі єї зацитькують, говорять: „Най го Бог пібє з високого неба за вашу кривду та за кривду ваших сиріт! Не плачте, будьте спокійні!“ — „Ой якже-ж менї не плакати? Тяжкий жаль маю, що так мене схривдили тай ще в судї!“

Я дуже був цїкавий, чого вона так плаче. Приступаю близше, питаю одного чоловіка, а той сказав лиш тілько: „от плаче.“ Але я приступаю ще близше і довідую ся таке:

Єї покійний чоловік позичив у жида 17 левів, тай якось до трох місяцїв помер. Але як вмирав, то сказав гет всьо, що був кому винен, сказав і за тих 17 левів. Скоро жид вчув, що той чоловік помер, так зараз зачав казати, що покійний винен єму 37 левів. Жид впоминав ся кілька разів, відтак запізвав до суду, на термін взяв собі адвоката, в судї жид і адвокат з адюнктом говорили по нїмецки а єї і слухати не хотїли, що говорила до них по руски, жиди, як бачите, всюда мають рехт, бо от єї сказали, аби заплатила 36 левів та ще й коштів 5 левів і 4 шустцї. Таке то наше право. Прийди до суду, а тут до тебе навіть не вміють заговорити по людски, потварґочуть щось межи собою, тай кажуть плати. А повинна-б була виграти, але щож, коли не мала до кого говорити!

Але за це треба таки і самих себе винувати, за нашу страшну темноту. Не хотять наші люди знати, що вони значать, що мужики є підвалинов цїлого краю і цїлої держави, що все тримають на своїх плечах. Де-б то мужики в иньшім краю позволили, аби з ними так обходили ся?! Там мусить кождий мужика шанувати, бо і мужик себе шанує і нїякої кривди не стерпить. А у нас терплять та терплять, піддаючи ся чиїй небудь волї! Своїх прав не знають, за своїм обстати не уміють, а відси вся біда. Час вже опамятати ся, крайна пора пізнати свої права, але

де-ж того научити ся, чи може в коршмі?! З коршми нічого доброго для нас не виходить і не вийде! Як хочете з біди добути ся, як хочете, щоби вас ніхто не кривдив, то мусите учити ся, пізнавати свої права, пізнавати, що кому належить ся, а сего навчити ся можете лише в читалні. Але що-ж, коли ліпше гроші пропити, а потім бити ся, а відтак по термінах волочити ся, як до читалні пристати, де кождий міг би прийти до розуму.

От хотьби і з тою вдовицею. Якби вона знала, що в наших судах мусять з нею говорити по руски і о то уміла упімнути ся, то певно з нею говорили-б по руски, так що вона все розуміла-б. Бо є розпорядок міністра судівництва з дня 17-го серпня р. 1864. ч. 7.017, в котрім сказано, що на Буковині в судах мають уживати рускої мови, що суди мають так розправляти, як хто говорить, і в такій мові списувати протокол, в якій хто говорить. Але наш нарід того не знає, бо нічо не читає. Крайна пора взяти ся до діла вже й самим мужикам, бо хоть були нераз люди, що своє здоровлє клали, аби людям помогчи, аби щось їх навчити, але даремно, бо нарід наш страшенно забитий темнотов і нічо доброго не бере собі до голови, ба ще часом і знівечить такого чоловіка, що рад би як лопатов єму до голови розуму накласти. Коби не та проклята горівка, не ті коршми, то певно, що нарід би борше прийшов до себе, а так скоро сьвято чи неділя, ого! повна коршма людий! Кого-ж за се винувати, як не самих себе, що шукаємо там добра, де наша згуба. Гей люде добрі! Дайте собі раз руки, що в сьвята і в неділю ані ногов не ступите до коршми! Тоди здобудете собі честь, славу, бо честь і слава єсть першим для чоловіка, а тоди і иньші люди будуть вас шанувати. *І. Я.*

Письмо з Карлова.

(Наші зарібки).

Хоть ми і господарі, але з самого господарства годі вижити, треба іти на зарібки. А які наші зарібки. За 20 сотиків роби у пана, аж піт з чола капає, роби ще навіть на своїм хлїбі! Се чиста біда! А ті, що роблять на колії, то також бідують, бо стоїть робітникови над головою посїпака і гризе робітника, аби єму дав на кождий фасунок курку, копу яєць і до того ще на пиво провадив тай пачку тютюну купив за 34 сотики (бо він иньшого тютюну не буде курити!), тай ще і дров єму врубати і трави корові принести (відки? — на се він не питає — принести мусиш), а до того кождого фасунку ще 1 корону мусиш єму дати в дарунку! Бо як не даш, то кажуть тобі: забирай ся до дому, нічо не балакай злодїю! Оттак робітники гірко бідують! Ви гадаєте, може, що я тут байку вам вповідаю; то підїть на стацию Снятин-Залуче, і розпитайте у робітників, а всї вам се потвердять. Таке там виробляють з бідними робітниками. Відки-ж можна жити? За 1 корону робить такий робітник на своїм хлїбі, а з того треба ще на всякі видатки. Як виробить цїлий місяць, то фасує 20 корон, а з тих гірко зароблених гроший мусить купити копу яєць (коштує 2 кор. 40 сот.), курку за 2 кор., 1 корону мусить грішми дати, а потім мусить ще брати пристава на пиво, і хоть робітникови не до пива, то мусить з ним пропити 2 кор., тай ще і тютюну єму купити. І так при кождім фасунку із своїх гірко зароблених гроший мусить дати 7 кор. 74 сот. посїпакам. І на то нїде права нема, бо як не дасть, то до роботи єго не приймуть. Звідки-ж тут жити і бідну родину утримувати? Гей, змилуйте ся люди над нами, не дайте нас так серед білого дня обдирати!

(Якби межи вами робітниками тай межи всїма людьми була єдність так, що всї тримали-б одну руку і ніхто щоб таких дарунків посїпакам не хотїв давати, то певно вони-б не брали, а робітники діставали-б всї свої гроші. Зрештою треба на таке поскаржити ся в дирекциї в Станїславові, а дирекция певно зробить тут лад. Отсе порада „Рускої Ради“.)

---

6. Лист з Кичери

до шкільної молодїжи повторительної науки.

Любі Дїточки!

Весна мов стріла лежить та всьо до своїї пречудесної, роботи загріває, оживляє і обновляє.

Всї сотворіня Божі в руху, виконують свої роботи пильно; та тим то прискорюють осягнене свої цїли.

Пташки в воздусї, весело лїтаючи, сьпівають тай працю не залишають. Вони то визбирують по деревах хробачню а в воздусї комашню, через що нам не мало тьжкої роботи заощаджують. Бо й хто-ж з нас міг би так легонько, хоть би й по найгрубших гильках, лазити та гусїльницї визбирувати? Добре, скаже хтось із Вас, любі дїточки, то най пташки там по деревах визбирують собі хробачню, а ми будем собі по улицях та толоках доволї грати ся. І я казав бим так, як би не було межи Вами злих дїтий, котрі не лиш що зимою пташки хитро виловлюють, та їх, мов колись Татари наших предків, в неволю за марний гріш на віки продають, але навіть весною по деревах, стріхах, та корчах лазять і там їм осїсти ся не дають. Сади всюди близько хат, а бідні пташки споглядають із відтам на дїтий мов на своїх найтяжших ворогів.

Бо й як їм до роботи взятись, коли пусті хлопцї, розбиваючи гнїзда, ще й їх від роботи проганяють. Бідні пташки опускають наші сади та огороди й віддаляють ся гет там на поля та в лїс.

Гріх то дуже тяжкий, нїмину невинну, котра для нас так користною, переслїдувати. Нагадайте собі, як Ви колись, будучи ще дїтьми, зробили хатку, а силнїйший хлопець прийшов й розбив єї! Як Ви тогди плакали, та нераз за Вас родичі з сусїдами в гнїв заходили. Добре, за Вас обставали родичі, а за пташками немічними хто обстане?

Правда, по других краях, де нарід просьвіщенїйший, то є такі Товариства гля охорони птиць. Кождий ґосподар має в своїм огородї у садї такий маленький пташник, подібний до голубника, там дїти що дня приносять пташкам крішочок, а ті мов курятка майже з рук їм хапають. Чи не є се більшою втїхою від нашої. Але там й садки виглядають мов справдїшний рай.

Тому-ж прошу Вас від щирого серця, оголошуйте межи Вашими товаришами сї мої слова, щоби вони залишили свою нїкчемну розривку з бідними пташками. Бо бачите, через то, що пташки по наших огородах все більше небезпечні, мусим ми самі з кождою весною дерева від червачків чистити.

І що вас прошу, любі дїточки, не маловажте там на деревинї сухий листок. Пригляньте ся лиш близше, а будете видїти, кілько там вже малесеньких червачків. Де лиш бачите зсохлий лист на деревинї, то зараз здоймїть, або цїлком, як гаразд, відотнїт, бо як розлїзе ся хробачня, то буде за пізно.

Се була би перша моя огороднича сказівка в перших днях весни. Розглянувшись так по деревах горою, треба увагу звернути й долиною. Від пня вистрілюють часто тонкі однолїтки, котрі роками не родять, та до того ще й много шкодять. Їх треба зчаста вирубувати. Також не добре лишати на корону багато галузь. Користнїйше меньше, тай у молодшух дерев що року з початком весни галузки притинати а сли не родять, таки зовсїм відтинати. Трафляєть ся часто, що й в коронї вистрілюють однолїтки, котрі також коньче вирубати попри кору крака або пня.

Також треба у молодих дерев нато вважати, щоби корона не занадто розросталась.

Се була-б, по моїй думцї, друга важна робота в садку. Тепер лиш ще деревляний ножик і остру щітку в руки, та деревця від всяких пархів чим скорше освободити.

Дальше гляньмо коло пня на землю, а вздрівши тут які лїторослї, зараз їх що до одного в земї повитинати, землю на около пня копанем злегчити — лиш вважати, що би корінцї, хотьби й найтоньші, не попсувати.

Многократну користь зазнає той, хто на метер від пня кілька ямок викопає й там накидає перегнилого гною — най-

придатнїйший людский з землею перемішати. Також треба на то вважати, щоби підчас суші дерева часто підливати.

Дуже придатна до поливаня вода з милом, котру ваші мами при полоканю сорочок даремно виливають. Також треба вважати, щоби дерева, котрі не за пляном саджені, не загусто стояли; кожда корона дерева мусить бути вільна. Де у саду знаходить ся дерево овочеве таке старе, що мало родить, то просїть родичів аби его стяти, а натомість молоде, лиш доброго ґатунку, посадити бо се виплатить ся.

Нїчо не оплачує в ґосподарстві так добре землю, як садовина, лиш розуміеть ся, як садовина є доброго ґатунку. 50 дерев овочевих може навіть 15-лїтний хлопець доглянути. А така легка праця могла би єму в осени що найменьше 500 к. надгороди дати.

В нас земля меншає, а люди збільшають ся. Тому треба, щоби-сте глядїли вже від тепер за иньшим жерелом доходів

Бо хто з молоду заобезпечить ся, той мов готові гроші на старість найде.

* * *

Наконець сказівка, як пересаджувати молоденькі деревця. Кождий сад — хоть би й найменьший — повинен бути заложений за пляном. Одно деревце від другого має бути на 6 м. віддалене.

Найкористнїйше садити щепи або дуже рані або зимові пізні й то доброго ґатунку.

Щепка садить ся так: Викопаєть ся яма на пів метра за вглубшки а в обемі на метер широка. Під щепку в ямку добре дати буйної землї, котра з людским гноєм перемішалась. На серединї забити колик моцно, а потім поправивши корінцї щепки, покласти легонько коло колика, тримати правою рукою а помічник присипає легонько приготовленою землею і потолочує добре ногами, Хто до пересаджуваня овочевих дерев береть ся, то мусить на то уважати, щоби деревце прийшло на новім місци в то саме положенє як було на старім т. є. анї заглибоко анї за мівко. Опісля треба, як суша, часто поливати.

Тепер, скінчивши до Вас слова науки, звертаю вашу невинну душу на Христа муки. Ісус Христос дав ся за свою науку на хрест розпяти й тим зміцнив в нас волю, боротись на дорозї сьвітла-правди о лїпшу долю.

Тому і Ви, любі дїточки, по словам Христа Спасителя ступайте, й хоть би які перепони до науки, їх перемогайте.

Желаючи Вам і родичам Вашим дорогим, та журливим, щасливо сьвятого Воскресенія діждати, остаюсь Вашим щирожичливим. *Іля Ілюк*,

Кичера, дня 16. цьвітня 1902.

Всячина.

В Стрілецкім-Кутї відбули ся дня 13-го цьвітня вибори начальника громадского. Вибрано дуже чесного члена читалнї, каси і шпіхляря п. Петра Оленчука. Всї чесні громадяни задоволені, окрім піяків, захланцїв і людских пявок. Складаємо подяку тим чесним радним, що віддали свої голоси на Петра Оленчука. Честь і слава таким радним, що не дали ся перемовити. А ми маємо надїю, що новий начальник спинить піяньство і буде хоронити лїпше ц. к. закони як дотеперішні начальники, бо має також чесних заступників а то Василя Радомского і Тодосія Бульбука і дуже порядних членів ради громадскої.

Василь Петрюк, громадянин.

Про церковні обрядки в Панцї. Вже тому 30 років, як два епітропи є у нас в Панцї, а чомусь не можемо доступити того, щоби було після нового статута. Наша церков має файний прихід, але ми не знаєм, куда йде із церкви той прихід, бо панотець кажуть, що рушники й хустки й сервети до них належать за то, що добродзїйка проскури пече, але ци то правда. Таж наша молодїж не дістає дори; а ще казали панотець, що й людем не дадуть дори! І так то ідуть сьвічки і гроші і всякі річи без порядку, а люди не знають тому ладу. А чому? Бо у нас

вибори не йдуть після статута церковного. Був вибір 1899-го р. на воздвиженіє чесного Хреста, тоди вибрали 12 епітропів, і добрих епітропів. Але старі епітропи і панотець подали рекурс против тих виборів і доси нічого нема, а провадять так, як самі хотять. А всему тому винен дуп-пастир, бо він яко слуга Божий і учитель слова Божого не повинен терпіти неправди, а повинен сам постарати ся, аби у нашій церкві був лад, аби і епітропи були ті, котрих християньска громада вибрала. А то що ся у нас діє?! Старий епітроп Івончак говорить, що возьме сьвічку й підпалить бороду Григорієви Павлюкови, а Михайла Бирчука, каже, що витрутить із церкви. А це-ж може так бути? Таж церков нам кождому мама! („Руска Рада" радить вам подати просьбу до консисториї і жадати, аби консистория зробила конець з такими порядками і допомогла, аби вже раз і в Панції урядкували епітропи, вибрані після нового уставу.)

Пригода. Николай Свищук з Карлова продав на роковім ярмарку у Снятині пару волів за 470 корон. Іде собі до дому. Аж тут перебігає єго якийсь пан і питає: що сте продали, ґаздо? — Воли! — А звідки ви? — З Карлова. — А знаєте ви Карлівского професора? — Знаю. — Прошу вас, каже панок, передайте професорови 10 корон і карточку, але покладіть тоті 10 корон коло своїх гроший. — Николай Свищук поклав в книжку до купи гроші, дістав ще за се 50 сот. від панка за дорогу, тай іде собі далї, а панок вернув ся. Ледви Николай відійшов кілька кроків, аж зачув неспокій в своїм чересї. Дивить ся в черес, в книжку, де були гроші, а то нема анї тих 470 кор., що за воли взяв, анї тих 10 корон, що панок єму дав, лиш якась карточка, в котрій щось було надрапане олівцем так, що годї прочитати. Очивидна річ, що той панок Николая Свищука обікрав. А з того така наука, не заходити собі з такими панками, і не вислугувати ся їм. Як мають вони передавати комусь гроші, то на то є почта, бо ось бачите: за наше добре серце ще нас і обкрадають. Будьмо осторожні!

Насїнє конюшини, люцерни і трави є для господарів Черновецкого повіту, як і в других повітах, в канцеляриї ради культури краєвої, лиш чуємо, що нїхто не зголошує ся, аби задаремно доброго насїня дістати. Ануж рускі хлїбороби, користайте з сего, ідїть до предсїдателя хлїборобского товариства п. радника домен Трінкса (в дерекциї дібр), попросїть, а дістанете. Для Черновецкого повіту призначено 70 кільо люцерни, 50 кґ. конюшини, 100 кґ. трави; для кіцманьского повіту призначено 50 кґ. люцерни, 150 кґ. конюшини, для Сторожинецкого повіту 50 кґ. конюшини, 25 кґ. тимофіївки, 5 кґ. могару, 250 кґ. секлерскої кукурудзи, 500 кґ. барабуль' а для Серетского повіту призначено 100 кґ. люцерни, 100 кґ. еспарзети, 100 кґ. бураків, а 100 кґ. бараболь. Користайте з того!

Відповідий на лист п. учителя Ілюка до молодїжи повторительної науки прийшло 11. Найперша була Евфрозина Шмід із Каменки, і вона дістане від п. учителя Ілюка обіцяну щепку. Окрім того дарував п. Ілюк дві щепки Домнїцї Возняк із Глїбокої. Відповіли ще: Марія Ґрекул із Шипинець, Марта Ілюк із Старої Жучки, Василь Котик і Петро Божик із Онута, Мафтей Савка і Теодосій Ґлїньский із Кабина, Іфтемій Гостюк із Устя-Путилова, Михайло Мазуряк із Іспаса і Івась Равлюк із Кичери (родом із Старої Жучки). Всїм тим, хоть відповіди їх прийшли о день, два пізнїйше, вишле рада культури краєвої по однїй добрій щепцї, о що постарав ся др. Стоцкий. Нехай же ті деревця приймуть ся в Вашім садочку, любі дїточки, так само, як приймили ся щирі слова п. учителя Ілюка! Нехай ростуть і колись як найкрасші плоди Вам принесуть, аби Ви малу красну памятку за се, що читаєте добрі слова і приймаєте їх до серця. Велику утїху має п. учитель Ілюк і маємо всї ми з того, що особливо дївчата беруть ся до садівництва і так гарно відповідають письмом, що аж любо читати, так що при читаню сих листів росте надїя на лїпшу долю руского народу. Слава вам дїточки за се!

До ґаздинь. Заків ви горівку не пили, то ви добрі ґаздині були, у кожухах всї ходили, а відколи пете, то в кожухах вже не будете. Жиди стали вже панами, а ми стали бідаками. Раз коршму я минала, та великого страху ся набрала: дві ґаздині в коршмі ся напили, то аж на толоцї ся били, одна другу як спіймала, то попри саму голову волосє рвала. Але о на баба мала з собов сина, та як імив син за свою маму тоту другу бабу, то так набив, що аж синя стала. Як стали ся з того правувати, то не мож було витримати, бо через горівку

одна баба іздуріла,
а друга ся встекла,
одна другу осїдлала,
побігли до пекла.

Щось нарікають люди на наше село, що в нас дуже пють горівку. А в нас горівку не пють, але воду; в тій бочцї хиба давно була горівка, а тепер вода. Бо дивіть ся: стоїть підок на слупах, на тім підку є бочка на 30 вадер, а жид заставить насипати повну бочку води, тай та вода там кисне до суботи, а в суботу він ту воду носить до куфи, а самий стоїть коло куфи з кілком та великим мішає друком. Жид має надїю, що прийдуть ґаздині в недїлю. І прийшли! На горівку ся складають тай на жида нарікають, а головами махають, та все кажуть: тфу, тфу, чому він так за ту горівку дорого просить? — Бо він в суботу тоту воду до куфи носить! — Братя, сестри і всї люди! А доків того буде, щоби ми помиї пили? Давно був змий, що не давав людем води пити, та давали люди по дитинї змиєви, аби приступити до води. А тепер юдї жидови даєте по худобинї, але то ще байка: єму ся належить від поля пайка! Що-ж тота ґаздиня варта, що забабона в нїй кварта? День в день з рук не виходить, а добро димом ся розходить! Раз ся в коршмі так напила, аж дитину з пеленок упустила. Чоловік прийде від роботи — їсти нема, лиш гризоти! Пє жінка, пє і чоловік, а дїти сидять голодні. Чоловік жінку набє, а старшого хлопчика з собою до коршми бере. Хлопчика кличуть до школи, а тато каже, що хлопчик голий; силують, що він мусить іти, а тато каже, що він бідний, та що хлопець до школи не потрібний. Оден єму рік дарують, а на другий подають до кари, а на третий кримінальом вже карають. Отак нарід наш бідує, через горівку голодує. Взяли люди нарікати, щоби коршми замикати; три недїлї вже минає, розказ є, але жиди коршми не запирають. Коли хоче п. президент помочи людям, відвернути їх від найбільшого нещастя, від трійла душі і тїла, то нехай ще і о то подбає, аби єго розказ шанували, коршми в недїлю і сьвято запирали, аби єго і жиди за президента мали, єго розказу слухали, а на сьміх не брали.

Марія Возняк, з Глїбокої.

Відповідь „Рускої Ради“

Л. Ґ. в Станівцях. Насамперед мусимо похвалити Вашого синка, що дуже добре і розумно Вашу справу описав. Але саму справу, радимо Вам із щирого серця, не рухати, бо все пропало. Закон спадковий каже так: Як умре чоловік, а нема дїтий, то жінцї належить ся четвертина на віки (на власність), а як є дїти, то маєток іде дїтям (суд интабулює дїтий), але жінцї чоловіка (а мамі тим дїтям) належить ся рівний з дїтьми пай лиш до живота. То так є, як чоловік не лишив нїякого тестаменту. Але як чоловік відповів тестаментом весь свій маєток для жінки, то так і суд приймає. Ви кажете, що чоловік, умираючи, відповів маєток жінцї до єї смерти, а відтак по смерти жіночій на свою родину. Але з того, що жінка була заинтабульована на сей маєток, а відтак сей маєток зістав переинтабульований на єї другого чоловіка, з того, як кажу, видко, що або суд тодї того не признав, або що таки сам тестамент був такий, що все припадало жінцї на віки. Якби ви пішли з сею справою на суд, то мусите програти.

ШУКАЄ занятя при більшій господарцї **молодий чоловік**, що укінчив рільничу школу в Кіцмани. — Допитати за ним можна в „Рускій Радї“.

Видає Товариство „РУСКА РАДА“. За редакцию відповідає ВОЛОДИСЛАВ СЕКЕРСКИЙ.
З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом В. Секерского.